

Verslag van de voorzitter van de ICBR

2012 – 2013

Internationale
Kommission zum
Schutz des Rheins

Commission
Internationale
pour la Protection
du Rhin

Internationale
Commissie ter
Bescherming
van de Rijn

Rapport Nr. 210

Colofon

Uitgegeven door de

Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (ICBR)

Kaiserin-Augusta-Anlagen 15, 56068 Koblenz, Duitsland

Postbus 20 02 53, 56002 Koblenz, Duitsland

Telefoon: +49-(0)261-94252-0, fax +49-(0)261-94252-52

E-mail: sekretariat@iksr.de

www.iksr.org

ISBN 3-941994-44-1

© IKS-R-CIPR-ICBR 2013

Verslag van de voorzitter van de ICBR

Vorbereiding van de Rijnministersconferentie in 2013

Op 28 oktober 2013 vindt op uitnodiging van de Zwitserse regering de vijftiende Rijnministersconferentie plaats in Bazel. Tijdens deze bijeenkomst zal de balans worden opgemaakt van de tot dusver verrichte activiteiten en zullen de bakens voor de toekomst worden uitgezet. Verder zullen er ook principebesluiten worden genomen over de totstandbrenging van het tweede stroomgebiedbeheerplan conform KRW en het eerste overstromingsrisicobeheerplan conform ROR.

De PLEN-CC heeft vorig jaar een SG-MIN ingesteld om de ministersconferentie en de nodige documenten voor te bereiden.

Tijdens zijn overleg met de ngo's, dat op 6 juni 2013 heeft plaatsgevonden bij de ICBR in Koblenz, heeft de voorzitter van de ICBR de grote lijnen van het communiqué voorgesteld.

Direct in aansluiting op de vijftiende Rijnministersconferentie organiseert de ICBR in Bazel het zesde internationale Rijnsymposium over "Monitoring in grote stroomgebieden". De bijeenkomst staat geheel in het teken van het Internationale VN-Jaar van Samenwerking op het gebied van Water. Uit een vergelijking van lopende monitoringprogramma's in grote Europese rivieren zullen impulsen worden afgeleid voor de toekomst.

Balans van de actuele toestand van de Rijn en zijn stroomgebied - gecombineerd voortgangsrapport in 2012/2013

In een brochure die wordt gepubliceerd naar aanleiding van de Rijnministersconferentie in oktober 2013 wordt er een beschrijving gegeven van de uitgevoerde maatregelen ter verbetering van de toestand van de Rijn en zijn stroomgebied en de vooruitgang die hierdoor is geboekt.

Er zal worden ingegaan op de belangrijkste resultaten en trends die zijn vastgesteld in het onderzoek naar de chemische en biologische waterkwaliteit en op het effect van alle saneringsmaatregelen die inmiddels zijn gerealiseerd. Verder wordt er in de brochure weergegeven welke voortgang er is gemaakt op het gebied van het Actieplan Hoogwater, waarvan de uitvoering is gestart in 1998. De verschillende bijdragen van de werkgroepen Ecologie, Waterkwaliteit/Emissies en Hoogwater liggen onder agendapunt 5 ter goedkeuring voor aan de PLEN-CC13.

Voortzetting van de gecoördineerde implementatie van de KRW: actualisering van de KRW-inventarisatie

De ICBR heeft op basis van de eerste KRW-inventarisatie uit 2005 geschetst welke punten er voor eind 2013 in principe moeten worden geactualiseerd op niveau A, d.w.z. voor het waternet met stroomgebieden > 2.500 km². Er is vastgesteld welke werkgroep voor wanneer welke opdracht moet uitvoeren en welke kaarten er moeten worden bijgewerkt. De leiding van de actualisering van de inventarisatie is in handen van de kleine Strategiegroep (SG-K).

In de eerste helft van 2013 is de SG-K twee keer bijeengekomen om de actualisering te bespreken. Echter, omdat de (deel)staten de nodige gegevens pas in het najaar van 2013 zullen updaten in WasserBLiCK werd het niet zinvol geacht om al een eerste document voor te leggen aan deze PLEN-CC. Op 13 november 2013 behandelt de SG-K een verder ontwikkeld concept.

Gecoördineerde implementatie van de Richtlijn over overstromingsrisico's (ROR) in het internationaal Rijndistrict

De eerste stap in de inhoudelijke implementatie van de ROR, te weten de vaststelling van de gebieden met een potentieel significant overstromingsrisico in het internationaal Rijndistrict, is afgerond met een gecoördineerd ICBR-rapport inclusief twee overzichtskaarten dat in de lente van 2013 is gepubliceerd op de website van de ICBR (www.iksr.org). <http://www.iksr.org/>

De volgende stappen in de implementatie van de ROR betreffen de ontwikkeling van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten voor de eerder vastgestelde gebieden met een overstromingsrisico in het internationaal Rijndistrict (deel A-waternet met stroomgebieden > 2.500 km²). In dit kader wordt ook de in 2001 op een schaal van 1:100.000 gepubliceerde ICBR-Rijnatlas voor de hoofdstroom van de Rijn geactualiseerd en uitgebreid met de Alpenrijn, het Bodenmeer, het IJsselmeer en de kustzone. Op die manier wordt een **uniforme weergave van het overstromingsgevaar en het overstromingsrisico aan de gehele hoofdstroom van de Rijn** mogelijk.

De PLEN-CC12 heeft vorig jaar haar goedkeuring gegeven aan het bestek van de WG H c.q. de EG HIRI voor de "Opzet van een instrument voor de evaluatie van de reductie van het overstromingsrisico rekening houdend met de types van maatregelen en beschermingsdoelen conform ROR en voor de uitvoering van berekeningen voor de evaluatie van de reductie van het schaderisico (APH, actiedoel 1)" en ingestemd met de uitbesteding van deze opdracht. Na bespreking van de offertes, die zijn ontvangen uit Nederland, Duitsland, Frankrijk en Zwitserland, is er unaniem besloten om de opdracht te gunnen aan een Duits-Nederlands ingenieursbureau, waarmee inmiddels ook een contract is gesloten.

De WG H is op dit moment volop bezig aan het concept van het overstromingsrisicobeheerplan conform ROR. Dit concept moet voor eind 2014 worden afgerond, gepubliceerd en onderworpen aan een publieke inspraakronde. Met behulp van het nog af te werken, gecoördineerde beheerplan moeten negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het cultureel erfgoed en de economische bedrijvigheid in de toekomst worden gereduceerd.

Strategie inzake microverontreinigingen

De ICBR werkt sinds 2008 aan een strategie inzake microverontreinigingen (stedelijk en industrieel afvalwater).

Inmiddels is er voor zeven stofgroepen (humane geneesmiddelen, biociden en corrosiewerende middelen, oestrogenen, röntgencontrastmiddelen, geurstoffen, complexvormers en industriële chemicaliën) een evaluatierapport gepubliceerd op de website van de ICBR om de wetenschappelijke en technische feiten kort samen te vatten en te wijzen op bestaande kennislacunes.

De ICBR-activiteiten rond microverontreinigingen kunnen ook in EU-verband op veel belangstelling rekenen en de afgeronde ICBR-producten hebben de werkzaamheden op EU-niveau bijgevolg al meermaals verrijkt.

Een belangrijke mijlpaal is het samenvattende rapport over de "Integrale beoordeling van microverontreinigingen en maatregelen ter reductie van emissies uit stedelijk en industrieel afvalwater", dat begin 2013 is gepubliceerd. Enkele conclusies uit dit werk zullen worden opgenomen in de ministeriële verklaring.

Uitvoering van het Masterplan trekvissen Rijn

De werkgroep Ecologie en de expertgroep FISH hebben in het verslagjaar een belangrijk rapport over de uitvoering van het Masterplan trekvissen Rijn geschreven, waarin een uitgebreide en aanschouwelijke voorstelling wordt gegeven van de successen die tot dusver bij de herintroductie van trekvissen in het Rijnstroomgebied zijn geboekt, maar waarin ook wordt ingegaan op de nog bestaande problemen. Het rapport vormt een goede basis voor de op stapel staande activiteiten om de vismigratieroutes in de hoofdstroom van de Rijn en de programmawateren verder te openen tot Bazel. Ook andere programmawateren, zoals de Moezel, worden verder passeerbaar gemaakt. De lopende werkzaamheden voor het op een kier zetten van de Haringvlietsluizen in de Delta zullen in het kader van deze PLEN-CC worden bezichtigd.

Verder heeft de werkgroep Ecologie een rapport over de nationale implementatie van de EG-Aalverordening opgesteld. Interessant nieuws over verschillende uitheemse grondelsoorten, die vanuit de Zwarte Zee via de Donau en het Main-Donaukanaal in het Rijnsysteem zijn terechtgekomen, rondt het beeld af.

Aspecten van de klimaatverandering in het Rijnstroomgebied

In de "Studie naar scenario's voor het afvoerregime van de Rijn", die in 2011 is afgerond en gepubliceerd, wordt er voor het eerst voor een groot stroomgebied een meetpuntgerelateerd overzicht gegeven van mogelijke, door de klimaatverandering veroorzaakte afvoerveranderingen in de nabije en de verre toekomst. Daardoor kunnen de potentiële effecten van de klimaatverandering op de waterhuishouding (bijv. bij hoog- en bij laagwater) nu beter worden ingeschat. De ICBR gebruikt de resultaten als uitgangspunt voor de ontwikkeling van internationaal afgestemde adaptatiestrategieën.

De werkgroep Waterkwaliteit/Emissies heeft inmiddels een interessant rapport afgerond over de verandering van de Rijnwatertemperatuur in de periode 1978-2011, waarin enerzijds wordt aangetoond dat de watertemperatuur in de bekeken periode duidelijk is gestegen en anderzijds de eerste effecten van de stillegging van kerncentrales in 2011 worden beschreven.

Op 30 en 31 januari 2013 heeft er in het Duitse ministerie van Milieu in Bonn een **workshop** plaatsgevonden over de "**Effecten van de klimaatverandering op het stroomgebied van de Rijn**".

Nieuwe resultaten van verder onderzoek hebben de bandbreedtes bevestigd die in 2011 in de Studie naar scenario's zijn gepubliceerd. Tijdens de workshop zijn de inzichten die de werkgroepen S, B en H hebben vergaard in interdisciplinair verband besproken en in de context van vergelijkbare werkzaamheden van andere stroomgebieden geplaatst.

Aan de berekeningen voor de modelsimulatie van de toekomstige ontwikkeling van de Rijnwatertemperatuur tot 2050 en 2100 wordt nog gewerkt.

Enkele kernpunten van een adaptatiestrategie voor het Rijnstroomgebied zijn al beschikbaar en de strategie zal waarschijnlijk in 2014 kunnen worden afgerond.

Verdere activiteiten

Lozingen van MTBE/ETBE op de Rijn

Tijdens de PLEN-CC11 in Vaduz is gezegd dat de delegaties van de ICBR en de CCR c.q. het CDNI-verdrag (Verdrag inzake de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart) samen hebben vastgesteld dat lozingen van MTBE/ETBE voornamelijk uit de scheepvaart komen en dat het "Scheepsafvalstoffenverdrag" (CDNI), dat op 1 november 2009 in werking is getreden, als internationaal geldend juridisch instrument ter voorkoming van dergelijke illegale lozingen uit de scheepvaart volstaat om het probleem op te lossen.

Vervolgactiviteiten door alle betrokken delegaties hebben het aantal meldingen van MTBE/ETBE-lozingen de afgelopen twee jaar duidelijk doen dalen.

Samenwerking met de vertegenwoordigers van ngo's met waarnemersstatus

De contacten met waarnemers in de ICBR zijn van fundamenteel belang voor het waterbeleid in het Rijnstroomgebied. Dat is dit rapportagejaar opnieuw duidelijk geworden in de actieve deelname van de ngo's aan de activiteiten van de werk- en expertgroepen. In dit verband moet ook de levendige en druk bezochte informatie-uitwisseling met de ngo's op 6 juni 2013 in Koblenz worden genoemd.

Tijdens deze informatie-uitwisseling is nogmaals gebleken hoeveel technisch onderlegde belangengroepen er actief zijn in het gehele Rijnstroomgebied (d.w.z. van de bron in de Alpen tot de monding in Nederland, maar ook in de staten die via zijrivieren, zoals de Moezel, zijn verbonden met de Rijn) en ons doel om de bescherming van het water in het Rijnstroomgebied vooruit te helpen met veel inzet ondersteunen.

Daarom wordt het ook uitdrukkelijk toegejuicht dat er vanaf de PLEN-CC13 zal worden samengewerkt met WNF Nederland als niet-gouvernementele organisatie (ngo) en met de CHR als intergouvernementele organisatie (igo).

Bijlage

In de bijlage bij dit verslag wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van het secretariaat die de dagelijkse bezigheden in verband met de organisatie van vergaderingen en de coördinatie en evaluatie van de ICBR-werkzaamheden overstijgen en kunnen worden gerekend tot publieksvoorlichting.

De lijst bevat presentaties die de voorzitter van de ICBR dan wel medewerkers van het secretariaat hebben gehouden voor allerlei groepen uit de hele wereld die het secretariaat hebben bezocht evenals lezingen tijdens congressen en colloquia en de deelname aan andere bijeenkomsten.

Nieuwe publicaties (juli 2012 – juli 2013)

ICBR-rapporten op www.iksr.org

ICBR-rapport 204: Actuele stand van de kennis over mogelijke effecten van veranderingen in het afvoerregime en de watertemperatuur op het ecosysteem van de Rijn en mogelijke handelingsperspectieven

ICBR-rapport 203: Strategie inzake microverontreinigingen - integrale beoordeling van microverontreinigingen en maatregelen ter reductie van emissies uit stedelijk en industrieel afvalwater

ICBR-rapport 202: Evaluatierapport industriële chemicaliën

ICBR-rapport 201: Verslag van de voorzitter van de ICBR over 2011-2012

ICBR-rapport 200: Actieplan Hoogwater 1995-2010: overzicht actiedoelen, uitvoering en samenvatting van de resultaten

ICBR-rapport 199: Evaluatie van de effectiviteit van maatregelen ter verlaging van de hoogwaterstanden in de Rijn - uitvoering van het Actieplan Hoogwater in de periode 1995-2010 en doorkijk naar 2020 en 2020+

ICBR-rapport 198: Laagwaterperioden in het Rijnstroomgebied in 2011

ICBR-rapport 197: Waarschuwings- en Alarmplan Rijn - meldingen van 2011

ICBR-rapport 196: Evaluatierapport complexvormers inclusief rapport 196A: Stofgegevensblad complexvormers

BIJLAGE

Bijeenkomsten in het ICBR-secretariaat en bijeenkomsten waar het secretariaat aan heeft deelgenomen

Bezoekersgroepen in het ICBR-secretariaat

10.08.12	Interview met een Japanse professor over de klimaatverandering in stroomgebieden
27.08.12	Aspirant-medewerkers van de Duitse Water- en Scheepvaartadministratie (WSV)
05.09.12	Delegatie uit Irak
06.09.12	Mozambique en Zimbabwe
13.09.12	Delegatie hoogwaardigheidsbekleders uit Benin
13.09.12	Chinese studente
26.09.12	Bezoekersgroep studenten van de TU Delft
17.10.12	Chinese provincie Sichuan
22.10.12	Guandong, China
29.10.12	Bezoekersgroep van de Seomjin River Environment Management Council, Korea
13.11.12	Bezoekersgroep uit Peru (Duits Genootschap voor Internationale Samenwerking, GIZ)
20.11.12	Korea
26.11.12	Peking
25.01.13	Niger
29.01.13	Interview met Princeton University, Verenigde Staten
24.04.13	AECOM China
13.05.13	India
27.05.13	UNESCO
24.06.13	Bezoekersgroep juniorambtenaren van de Duitse Water- en Scheepvaartdirectie
27.06.13	Pan-Afrikaanse groep (Duits Genootschap voor Internationale Samenwerking, GIZ)

Bijeenkomsten waar medewerkers van het secretariaat aan hebben deelgenomen

27./28.08.12	Bijeenkomst van de hoofden van het secretariaat van riviercommissies, Wenen
12.09.12	Duits-Chinees watersymposium, Keulen
19.09.12	PILLS (Pharmaceutical Input and Elimination from Local Sources Pills) - Final Conference, Gelsenkirchen
26./27.09.12	ICPDR FP Meeting, Graz
16./17.10.12	WG F 12 + WS Climate Change, Brussel

- 23.10.12 Internationale IKSMS-workshop "Op weg naar de geïntegreerde, grensoverschrijdende implementatie van EG-milieuriichtlijnen", Trier
- 29.-31.10.12 Water Shortage and Climate Adaptation in the Rhine Basin, Kleef
- 7./8.11.12 Tweede ecologisch colloquium, Koblenz
- 14.11.12 Jaarvergadering van de Hochwassernotgemeinschaft, Neuwied
- 23.11.12 Plenaire vergadering van de Internationale Maascommissie, Neuwied
- 30.11.12 Slotbijeenkomst van het Interreg-project aan de Duits-Franse Bovenrijn, Straatsburg
- 04.12.12 Seminar over hoogwater in de Elbe, Magdeburg
- 06.12.12 Bezoekersgroep van de Mekongcommissie, Esch/Alzette Luxemburg
- 06./07.12.12 KLIWA-symposium, Würzburg
- 10./11.12.12 Plenaire vergadering van de Internationale Commissies ter Bescherming van de Moezel en de Saar, Daun
- 11.02.13 Tweede CDNI/ICBR-overleg over MTBE/ETBE, Straatsburg
- 12.02.13 CDNI-G, Straatsburg
- 13./14.02.13 EU-strategie voor Centraal-Azië - platform voor milieu en water, Bishkek, Kirgizië
- 20./21.02.13 UNECE Core group "CC adaptation in transboundary basins", Genève
- 27.02.13 Overleg tussen HKV en Baden-Württemberg (HIRI-project), Karlsruhe
- 06./07.03.13 BfG-colloquium over bioaccumulatie, Koblenz
- 14./15.03.13 AMICE Final Conference, Sedan
- 21.03.13 Duitse persconferentie over de VN-dag van de samenwerking op het gebied van water, Bonn
- 22.03.13 Duitse persconferentie over de VN-dag van de samenwerking op het gebied van water, Berlijn
- 17.04.13 CHR-vergadering, Luxemburg
- 18./19.04.13 WG F 13 + workshop, Dublin
- 16.05.13 Colloquium "FLYS goes WEB", Koblenz
- 24.05.13 Opening van de polder Wörth/Jockgrim, Neupotz
- 04./05.06.13 UNECE – Implementation Committee, Genève
- 11./12.06.13 UN-ECE Workshop on transboundary water cooperation - Latin American and Pan-European regions, Buenos Aires
- 20.06.13 Vijfde forum over de implementatie van de ROR, Neustadt / Weinstr.
- 25.-27.06.13 UNECE/Water convention workshop "Water and climate", Genève
- 11.07.13 Congres over spoorelementen in het aquatisch milieu, ministerie van Milieu van de Duitse deelstaat Baden-Württemberg en de Duitse vereniging voor waterbeheer, DWA

Publicaties in vakbladen

Waar	Wat	Wanneer
Tijdschrift <i>Wasserwirtschaft</i> , ISSN: 0043-0978, jaargang 101, nr. 11, p. 21-26	"Internationale Abstimmung beim HWRM am Beispiel der IKSR und IKSMS" André Weidenhaupt; Anne Schulte-Wülwer-Leidig en Daniel Assfeld	verschenen in 2012
Hydrobiologia, The International Journal of Aquatic Sciences, special issue: "Impact of human activities on biodiversity of large rivers"	"From a sewer into a living river: The Rhine between Sandoz and Salmon" Nathalie Plum en Anne Schulte- Wülwer-Leidig	verschenen in januari 2013
Tweede druk van het boek "Milieu-informatiesystemen"	"Grenzüberschreitende Umweltinformation am Beispiel der Internationalen Kommission zum Schutz des Rheins" Adrian Schmid-Breton	verschenen in januari 2013
KW Korrespondenz Wasserwirtschaft (DWA)	"Bilanz des Aktionsplans Hochwasser 1995-2010 einschließlich Ausblick" Adrian Schmid-Breton en Anne Schulte-Wülwer-Leidig	verschenen in januari 2013
KW Korrespondenz Wasserwirtschaft (DWA)	"Nachweis der Wirksamkeit von Maßnahmen zur Minderung der Hochwasserstände im Rhein – Umsetzung des Aktionsplans Hochwasser 1995-2010" Andreas Meuser en leden van de EG HVAL	verschenen in januari 2013